

Consensus Klokkenluidersregeling

Referentie reglementering

Wet 28 november 2022 betreffende de bescherming van melders van inbreuken op het Unie- of nationale recht vastgesteld binnen een juridische entiteit in de private sector, BS 15 december 2022 (hierna: Klokkenluiderswet).

Afkortingen en begrippen

EDPB

Externe dienst voor preventie en bescherming op het werk

Consensus

1. De klokkenluidersregeling in een notendop

De Klokkenluiderswet brengt enkele verplichtingen met zich mee. Voor juridische entiteiten met 250 of meer werknemers (en voor juridische entiteiten die onder het toepassingsgebied vallen van de bepalingen op gebied van financiële diensten, producten en markten en de witwaswetgeving) zijn deze verplichtingen te implementeren vanaf 15/02/2023. Juridische entiteiten met 50 tot 249 werknemers krijgen uitstel tot 17/12/2023.

Wanneer iemand mistoestanden in zijn (voormalige of eventueel toekomstige) organisatie aan het licht brengt, dan spreken we van een klokkenluider. De nieuwe wetgeving voert de verplichting tot het opzetten van meldingskanalen in zodat inbreuken op bepaalde wetgeving binnen private organisaties in een vroeg stadium kunnen worden opgespoord en behandeld, en dat tegelijkertijd een doeltreffende bescherming biedt aan de klokkenluiders.

De klokkenluider kan een (ex-)werknemer, sollicitant, vrijwilliger, stagiair of zelfstandige werkzaam in de onderneming, aandeelhouder, bestuurder zijn, maar ook iemand die werkt onder toezicht en leiding van (onder-)aannemers en leveranciers, enz.

2. Nemen de EDPB de rol van meldingskanaal op?

De EDPB zullen de rol van meldingskanaal niet opnemen maar kunnen wel helpen in onderzoeken met betrekking tot meldingen over gezondheid, veiligheid en (psychosociaal) welzijn

De klokkenluiderswet gaat over heel wat thema's die niet binnen de bevoegdheid vallen van de interne preventieadviseur, vertrouwenspersoon, of de EDPB.

De EDPB adviseren om een meldingskanaal te installeren waarbij de meldingsbeheerder nagaat waar intern onderzoek mogelijk en noodzakelijk is, of waar een externe instantie (bijvoorbeeld de EDPB in het kader van gezondheid, veiligheid en (psychosociaal) welzijn) dient te worden betrokken.

Interne vertrouwenspersonen en interne preventieadviseurs verwijzen de melder door naar het meldingskanaal indien de melding niet past binnen het kader van gezondheid, veiligheid en psychosociaal welzijn.

Het is dus belangrijk de ‘internen’ betrokkenen bij de implementatie van deze klokkenluidersrichtlijn (de meldingsbeheerder, de interne preventieadviseur, de vertrouwenspersonen,...) correct te informeren en op te leiden.

Het is belangrijk als organisatie duidelijk te communiceren over het meldingskanaal (bijvoorbeeld via het arbeidsreglement, intranet, ...) aan de interne werknemers en ook aan de derden zoals externe dienstverleners. Je sociaal secretariaat kan je hierbij ondersteunen.

3. Tegen welke inbreuken?

Een melder geniet enkel bescherming indien hij of zij een inbreuk op een van volgende wetgevingen meldt; deze inbreuken kan de organisatie zelf nog uitbreiden:

- overheidsopdrachten;
- financiële diensten, producten en markten, voorkoming van witwassen van geld en terrorismefinanciering;
- productveiligheid en productconformiteit;
- veiligheid van het vervoer;
- bescherming van het milieu;
- stralingsbescherming en nucleaire veiligheid;
- veiligheid van levensmiddelen en diervoeders, diergezondheid en dierenwelzijn;
- volksgezondheid;
- consumentenbescherming;
- bescherming van de persoonlijke levenssfeer en persoonsgegevens, en beveiliging van netwerk- en informatiesystemen;
- bestrijding van belastingfraude;
- sociale fraudebestrijding;
- de financiële belangen van de Europese Unie;
- inbreuken in verband met de Europese interne markt.

4. Meldingskanalen

De wet legt onder andere een verplichting op voor organisaties en de overheid om meldingskanalen te installeren die voldoen aan bepaalde vereisten om de vertrouwelijkheid van de identiteit van de melder en de onpartijdige opvolging van een melding te garanderen.

Organisaties met minstens 50 werknemers moeten een intern meldingssysteem opzetten, na overleg met de sociale partners, en een register bijhouden van elke ontvangen melding. Het meldingskanaal zal moeten voldoen aan verschillende vereisten (onder meer inzake beveiliging, geheimhouding, informatie, zorgvuldigheid en onpartijdigheid) en procedurele voorschriften.

Klokkenluiders moeten hun bezorgdheid schriftelijk (online, per post, enz.) of mondeling (bv. telefonisch of persoonlijk) kenbaar kunnen maken, via een intern of een extern uitbesteed systeem.

Ondernemingen zullen een onpartijdige persoon of afdeling moeten aanwijzen die bevoegd is voor de opvolging van de meldingen binnen bepaalde termijnen. Het interne meldingskanaal moet door het ontwerp, de opzet en het beheer op beveiligde wijze de vertrouwelijkheid van de identiteit van de melder en van eventuele in de melding genoemde derden beschermen. Niet-gemachtigde personeelsleden mogen er geen toegang tot hebben. De organisatie moet ook duidelijk communiceren aan de interne werknemers over het meldingskanaal maar ook aan de derden zoals externe dienstverleners.

5. Kan een intern preventieadviseur of vertrouwenspersoon worden aangesteld als meldingsbeheerder?

Wettelijk gezien is dit mogelijk, maar de EDPB adviseren om deze rollen niet te combineren. De rol van meldingsbeheerder zou in conflict kunnen komen met de neutraliteit en onafhankelijkheid of het beroepsgeheim van de interne preventieadviseur of vertrouwenspersoon. De meldingsbeheerder is immers verplicht om in bepaalde situaties actie te ondernemen, terwijl een vertrouwenspersoon enkel actie mag ondernemen na bespreking en mits toestemming van de verzoeker.

Wel adviseren de EDPB aan alle interne preventieadviseurs en vertrouwenspersonen om contact op te nemen met de meldingsbeheerder die voor de organisatie is aangesteld. Door in onderlinge dialoog elkaars opdracht en rol te verduidelijken, kan er worden gekomen tot een correcte en efficiënte opvolging van meldingen, waarbij naar elkaar wordt doorverwezen wanneer nodig. De EDPB geloven dat op deze manier de best mogelijke ondersteuning kan worden geboden, ten voordele van zowel melder als organisatie.

6. Wat houdt de bescherming van de melder in?

Wanneer een klokkenluider een inbreuk op regelgeving in bovenvermelde gebieden meldt, geniet hij onder concrete voorwaarden ook bescherming tegen represailles in de breedste zin van het woord. Denk aan ontslagbescherming, maar ook schorsing, degradatie, weigering van promotie, pesterijen of uitsluiting, discriminatie of nadelige behandeling, vroegtijdige beëindiging of opzegging van een contract voor levering van goederen of diensten, etc.

De beschermingsmaatregelen kunnen ook gelden voor al degenen die verbonden zijn met de melders (bv. collega's of familieleden of personen die de melder bijstaan) en die het slachtoffer kunnen worden van represailles in een werkgerelateerde context.

Historiek van dit document

Datum	Omschrijving (aanpassingen)
7 februari 2023	Nieuwe consensustekst

* * *

De logo's op het voorblad zijn de logo's van de externe diensten die deze consensustekst onderschrijven.